

EVROPSKA UNIJA

Evropska unija je međunarodna organizacija nadnacionalnog karaktera unutar koje su države članice povezane zajedničkim interesima i politikama koje pokrivaju područje ekonomije, industrije, socijalnih pitanja, građanskih prava, spoljne politike itd.

Evropska unija, kakvu poznajemo danas je osnovana u Matrihtu 1992. godine Ugovorom o Evropskoj uniji. EU predstavlja jedinstven institucionalni okvir koji čine tri stuba EU:

Prvi stub čine tri međunarodne organizacije (Evropska zajednica za uglj i čelik, Evropska ekonomska zajednica i Evropska zajednica za atomsku energiju). U okviru ovog stuba Evropska unija deluje kao nadnacionalna zajednica. Nadnacionalnost podrazumeva da u EU postoje institucije u kojima su zastupljeni interesi same Unije, a ne njenih država članica i da Evropska unija, takođe, u određenim poljima može da donosi odluke koje će biti primenljive u državama članicama bez obzira kako je neka država glasala o sadržini odluke u organima Unije. U tom slučaju odluka Unije ima prednost u odnosu na mišljenje i odluku bilo koje države članice. Ovakve odluke su obavezne ne samo za države članice već i za fizička i pravna lica.

Drugi stub predstavlja zajednička spoljna i bezbednosna politika EU. Ovaj stub odlikuje međuvladin karakter pregovaračkog procesa i donošenja odluka. To znači da je po pitanju spoljne politike i politike bezbednosti svaka članica EU zadržala pravo da sama odluči do kog nivoa će se u svom delovanju prilagoditi potrebi zajedničkog delovanja sa drugim zemljama unutar Evropske unije.

Treći stub čine policijska i pravosudna saradnja u krivičnim stvarima. Unutar trećeg stuba saradnja se odvija slično kao i u slučaju zajedničke spoljne i bezbednosne politike što znači da su države te koje odlučuju da li će i koje akcije preduzimati u okviru saradnje u ovoj oblasti.

INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA KOMISIJA

Evropska komisija je najvažnija izvršna institucija EU. Komisija ima ovlaštenja da pokreće inicijative, da priprema odluke Savjeta EU i da ih sprovodi po usvajanju, da nadzire primjenu odluka i drugih propisa na teritoriji država-članica EU. Takođe, Komisija obezbjeđuje sprovođenje osnivačkih ugovora i ostvarivanje interesa EU.

Komisiju čini po jedan državljanin svake članice, te ona u ovom trenutku ima 27 članova. Vlade država članica, nakon konsultacija sa Evropskim parlamentom, imenuju predsjednika Komisije. Mandat Komisije je 5 godina i može se obnoviti.

Iako vlade predlažu komesare, oni u svom radu nikako nisu njihovi predstavnici, oni su nezavisni od svojih država i ne smiju primati ni tražiti uputstva od njih.

Oblasti nadležnosti komesara su: saobraćaj i energetika; konkurencija; poljoprivreda, seoski razvoj i vodoprivreda; privreda i informatičko društvo; unutrašnje tržište, poreska politika i carinska unija; istraživanje; ekonomska i monetarna pitanja; razvoj i humanitarna pomoć; proširenje; spoljni poslovi; trgovina; zaštita zdravlja i potrošača; regionalna politika; obrazovanje i kultura; budžet; pravosuđe i unutrašnji poslovi; zapošljavanje i socijalna pitanja.

Za više informacija o Evropskoj komisiji posjetite sajt: <http://ec.europa.eu/>

EVROPSKI PARLAMENT

Evropski parlament predstavlja organ Unije sa najvećim demokrat-skim karakterom i najvećim legitimitetom, jer predstavlja građane Unije, koji njegove članove od 1979. godine biraju na neposrednim, demokrat-skim izborima, svakih 5 godina. Evropski parlament ne treba posmatrati kao nacionalni parlament, jer je po snazi daleko iza nacionalnih parlamenata.

Broj poslanika svake zemlje se utvrđuje prema njenoj veličini, bruto društvenom proizvodu i ekonomskoj snazi. Sjedište Parlamenta je zvanično u Strazburu, međutim najveći dio zasjedanja i posla se obavlja u Briselu. Poslanici u Parlamentu predstavljaju građane Unije i svoje partije. Tako da poslanici nisu grupisani po nacionalnoj, već po stranačkoj pripadnosti.

Poslanici su u Parlamentu podjeljeni u stranačke blokove, a najjače stranke su demohrišćani, okupljeni u Partiji evropskih naroda, socijaldemokrate i Stranka zelenih.

Za više informacija o Evropskom parlamentu posjetite sajt: <http://www.europarl.europa.eu/>

EVROPSKI SAVJET

Evropski savjet čine šefovi država i vlada država članica, ministri ino-stranih poslova, predsjednik Komisije i Visoki Predstavnik EU za spoljne poslove. Sastaju se najmanje dva puta godišnje kako bi razmotrili sva pitanja od značaja za EU. Na sastancima Evropskog saveta razmatraju se ključna pitanja od interesa za spoljnu, bezbjednosnu i unutrašnju politiku EU, a zaključci se potom objavljuju u vidu saopštenja i imaju ulogu smjernica za rad institucija EU. Evropski savjet donosi, prije svega, političke odluke, a ne pravne pa se stoga i ne pojavljuje kao zakonodavni organ, iako njegove odluke imaju dalekosežne posledice.

Evropski savet treba razlikovati od Savjeta Evropske unije koji čine resorni ministri država članica, a još više od Savjeta Evrope koji je posebna evropska organizacija, čiji su članovi sve države Evrope, sa izuzetkom Bjelorusije.

Za više informacija o Evropskom savjetu posjetite sajt: <http://europa.eu/european-council/>

SAVJET EVROPSKE UNIJE (Savjet ministara)

Savjet je tijelo u kome se neposredno izražavaju interesi država članica i predstavlja najbitniji organ u zakonodavnoj proceduri Unije. Čine ga ministri država članica koji imaju mandat da preuzimaju obaveze u ime svojih država. Savjet EU čini po jedan ministar iz svake države-članice, u zavisnosti od oblasti koja se nalazi na dnevnom redu Savjeta. Ukupno ima 9 formacija Savjeta ministara.

Sve sjednice se odvijaju iza zatvorenih vrata, zapisnici se ne objavljuju, a na sjednicama učestvuje i predstavnik Komisije zadužen za tu oblast. Funkciju predsjedavajućeg Savjeta naizmjenično vrše države članice, rotirajući se svakih 6 meseci. Zemlja koja predsjedava Savjetom daje predsjednika za sve sastanke Savjeta i ostalih tijela Unije u kojima su predstavljene države članice.

U Savjetu se odluke donose jednoglasno ili kvalifikovanom većinom. Sastanci Savjeta održavaju se redovno jednom mjesečno, a po potrebi organizuju se i vanredna zasjedanja, kao i nezvanični sastanci na kojima se ne donose odluke. Savjet je nadležan za donošenje odluka radi ostvarivanja ugovorom utvrđenih ciljeva, donošenje propisa, usaglašavanje ekonomskih politika država članica itd.

Za više informacija o Savjetu Evropske unije posjetite sajt:

<http://www.consilium.europa.eu/>

EVROPSKI SUD PRAVDE

Evropski sud pravde čini 27 sudija i 8 opštih pravobranilaca (generalnih advokata), a njegova osnovna nadležnost je da rješava u sporovima koji se nalaze u nadležnosti Evropske zajednice, znači samo I stub. Sud može odlučivati u slučajevima koje podnose države-članice, institucije Zajednice, kao i pravna i fizička lica. U postupku prethodnog tumačenja prava Zajednice, koji se pokreće na zahtjev suda države-članice, Sud obezbjeđuje jedinstveno tumačenje prava Zajednice.

Radi rasterećenja i bolje efikasnosti rada Evropskog suda pravde Jedinostvenim evropskim aktom je osnovan Sud pravde prve instance.

Presuda Evropskog suda pravde je konačna i ima jaču snagu od presuda vrhovnih sudova država članica. Budući da presude Evropskog suda imaju snagu izvora prava, uloga suda nije više samo sudska, već on ima i zakonodavnu funkciju. Presude Suda su konačne i nema prava žalbe, a još se nije desilo da država članica ne ispuni šta joj sud naredi. Alternativa povinovanju

presudi je istupanje iz članstva EU. Sjedište Suda je u Luksemburgu.

EVROPSKI REVIZORSKI SUD

Evropski revizorski sud je osnovan Ugovorom o izmjenama finansijskih propisa u julu 1975. godine, sa radom je počeo u oktobru 1977. godine. Ugovorom o Evropskoj uniji ovaj sud je dobio status organa EU.

Evropski finansijski sud nadležan je da kontroliše prihode i troškove institucija EU, garantuje zdravo finansijsko upravljanje i omogućava Evropskom parlamentu da odobri izvršavanje budžeta. Sjedište Evropskog finansijskog suda nalazi se u Luksemburgu.

Za više informacija o Evropskom revizorskom sudu posjetite sajt: http://www.eca.europa.eu/index_en.htm